

Formatieproces 2014

van

Edwin Israël (566)

afdeling

Raadsgriffier

aan

Fracties gemeenteraad na 19 maart 2014.

versie

11 februari 2014

Dames en heren,

Dit memo bevat een advies over het formatieproces.

Algemeen

- Voor het bestuur van de gemeente is de wijze waarop de samenwerking binnen de raad en tussen raad en college vorm krijgt van essentieel belang. Die samenwerking krijgt een goede kans als de afspraken tussen coalitiepartijen voldoende ruimte laten. Mijn advies is om niet alles dicht te regelen, maar bewust ruimte te laten voor inbreng van anderen. Een coalitieakkoord is dan een kort en bondig overzicht van enkele, voor de samenwerking essentiële onderwerpen, waarover concrete en meetbare afspraken worden gemaakt. Hierdoor kan in de komende raadsperiode flexibel worden omgegaan met veranderende omstandigheden. Het opent mogelijkheden voor wisselende meerderheden. Partijen moeten dat ook van elkaar willen accepteren. Vertrouwen is daarbij de basis, maar ook het doel.
- De rol van de gemeente verandert. De rol van de gemeenteraad verandert ook. De gemeente is niet exclusief bepalend voor wat er gebeurt. In die zin kunt u overwegen om bij onderwerpen vooral procesafspraken te maken, in plaats van inhoudelijke afspraken.
- De financiële positie van de gemeente zal het ook de komende jaren noodzakelijk maken om te bezuinigen. De huidige raad heeft besloten om een kerntakendiscussie te starten. De nieuwe raad zal daar een belangrijke rol in spelen. Ik adviseer om de financiële aspecten nadrukkelijk aan de orde te laten komen in de formatie (verwachtingenmanagement). Vanuit de organisatie kan een financieel kader worden meegegeven aan onderhandelende partijen. Afspraken in het coalitieakkoord kunnen het kenmerk hebben van een procesafpraak.
- De wijzigingen van de Gemeentewet houden onder meer in dat de rol van de burgemeester bij de formatie is versterkt. Hij kan actief naar de voortgang van het formatieproces informeren.
- Ook in dit formatieproces is het spanningsveld tussen openbaarheid en in beslotenheid onderhandelen aan de orde. Op een aantal momenten wordt voorzien in een openbare vergadering of een perscontact. Ik ga ervan uit dat direct na de verkiezingen wordt gestart met de informatiefase. Als de voorkeur bestaat voor een openbaar debat (op 27 maart, aansluitend aan de installatie van de raad), dan kan dat als elke partij bereid is om de informatie uit de informatiefase in die openbare vergadering op tafel te leggen. Aan het eind van die vergadering kan dan de raad een besluit nemen over de vraag wie formateur wordt. In dit voorstel ga ik uit van de gebruikelijke werkwijze, waarbij de grootste fractie het initiatief neemt.

I. Formatieproces in fases:

Fase 1 Informatiefase door de informateur

20,21, 24 en 25 maart

Activiteiten

- De informateur (ondersteund door de griffier) nodigt alle partijen uit voor een op informatie gericht overleg. Maximaal twee vertegenwoordigers per partij. Inhoud van het gesprek zijn in ieder geval de volgende onderwerpen:
 - o Wil men zelf deelnemen aan een coalitie?
 - o Wat zijn de (maximaal vijf) belangrijkste punten voor het coalitieakkoord?
 - o Waarop wil de fractie bezuinigen en waarop niet?
 - o Wat is volgens de fractie de meest voor de hand liggende coalitie?
 - o Wat is de beoordeling van de voorgestelde verdere procedure?
 - o Als deelname aan de coalitie niet aan de orde is, verkennen onder welke voorwaarden de bereidheid bestaat om steun te verlenen aan een te vormen college.
 - o Meningen peilen met betrekking tot het aantal wethouders.
 - o Wie is eventueel de kandidaat-wethouder?
- Burgemeester informeren en advies vragen over de gang van zaken door de informateur (artikel 35 lid 2 Gemeentewet).
- Pers informeren over stand van zaken door de informateur (ondersteuning door Christine Reule).

Fase 2 Afronding informatiefase door informateur

27 maart

Activiteiten

- Op basis van de verslagen van de informatiegesprekken wordt een overzicht gemaakt met de resultaten.
- De informateur zit een openbare vergadering voor (aansluitend aan de installatie van de nieuwe raad).
- In deze vergadering deelt de informateur haar/zijn conclusies mee en legt zij/hij verantwoording af over het advies dat zij/hij aan de formateur uitbrengt over het vervolg van dit proces.
- Tijdens deze vergadering krijgen de fracties de gelegenheid om hierop te reageren.

Fase 3 De formatie – deel I

tot 4 april

Activiteiten

- De kandidaat-wethouder van de grootste potentiële coalitiepartij (ondersteund door de griffier) informeert de burgemeester en vraagt hem advies.
- De potentiële coalitiepartijen worden uitgenodigd. Maximaal twee vertegenwoordigers per fractie.
- Onderzocht wordt of er voldoende basis is voor de vorming van een coalitie.
- Financiële doorrekening van de voorwaarden / eisen / wensen / bezuinigingen die in dit stadium van het proces aan de orde zijn gesteld (scenariodoorrekening door de afdeling Bedrijfsvoering).
- Gezamenlijk gesprek met alle vertegenwoordigers van de partijen die een coalitie willen vormen. Maximaal twee vertegenwoordigers per partij. Dit gesprek gaat primair over het opstellen van een coalitieakkoord.

- Facultatief: Na afloop van dit gesprek legt de formateur een persverklaring af (ondersteund door Christine Reule). Mogelijk gewenst om dit te combineren met het persmoment na fase 4.

Fase 4

De formatie – deel II

tot 11 april

Als het gezamenlijke overleg tot overeenstemming over het programma leidt dan wordt het tweede deel van de formatie gestart.

Activiteiten

- Inventariseren van de wethouderskandidaten van de partijen die een coalitie willen vormen.
- De formateur leidt de onderhandelingen over de definitieve versie van het coalitieakkoord. Aan deze onderhandelingen nemen voorts deel de kandidaat-wethouders en de (beoogd) fractievoorzitters van alle partijen die aan de coalitie willen deelnemen.
- Tijdens de onderhandelingen worden de financiële kaders steeds geactualiseerd.
- Afspraken maken over de portefeuilleverdeling (formeel te bekrachtigen in de eerste vergadering van het nieuwe college).
- Eindresultaat verwerken in het coalitieakkoord 2014 – 2018.
- Coalitieakkoord ter goedkeuring voorleggen aan de betreffende fracties / partijen.
- Tussentijds informeren van de burgemeester over de ontwikkelingen in het formatieproces door de formateur.
- Informeren van de pers over het bereikte akkoord (formateur in samenwerking met Christine Reule, inhoudelijk afgestemd met de coalitiepartners).

Fase 5

Besluitvorming in de raad

14 april

Activiteiten

- De raad benoemt de wethouders.
- De raad neemt kennis van en debatteert over het coalitieakkoord 2014 – 2018. Als de voorbereidingstijd voor de fracties onvoldoende is kan het debat in een volgende raadsvergadering plaatsvinden.

II. Beschikbare informatie:

Welke informatie dient als onderlegger van de besprekingen die tot een coalitie moeten leiden?

- Verkiezingsprogramma's alle politieke partijen
- Programmabegroting 2014
- Kadernota 2014 – 2018
- Overzicht financieel kader en aandachtspunten vanuit de organisatie(nog op te stellen)

III. Positie griffier / ondersteuning raadsfracties:

De griffier is uiteraard adviseur van de gehele raad. Echter, tijdens het formatieproces is de griffier procesondersteuner en werkt daarbij samen met de (in)formateur. Plv. raadsgriffier Alex Rijpert is tijdens het formatieproces ook beschikbaar voor advies en ondersteuning van raadsfracties / politieke partijen.

IV. Overige ondersteuning tijdens het formatieproces:

De griffier heeft met de gemeentesecretaris afspraken gemaakt over ambtelijke, inhoudelijke advisering tijdens het formatieproces. In deze periode zijn programmacoördinatoren en financieel deskundigen beschikbaar om de (in)formateur en de betrokken fracties advies te geven.

V. Opmerkingen:

- De genoemde data zijn indicatief. Mocht een bepaalde fase meer tijd vragen, dan wordt de planning daar uiteraard op aangepast. Aandacht voor het communiceren van deze wijzigingen.
- Mocht in het proces blijken dat er extra onderdelen aan het formatieproces moeten worden toegevoegd, dan wordt daar door de betrokken fracties toe besloten en over gecommuniceerd.
- Voor wethouder-kandidaten komt een checklist beschikbaar, waarmee zij zelf eventuele integriteitsrisico's in beeld kunnen brengen.
- In deze planning is geen rekening gehouden met het werven van een of meer wethouders van buiten. Mocht worden besloten om een wethouder van buiten de raad / de gemeente aan te trekken, dan is het verstandig om daarvoor een duidelijke procedure af te spreken, inclusief het aanpassen van het tijdsplan en een afspraak over de screening van die kandidaat of kandidaten.